

Могільовцев С., Ммирончук Н.М. Сутність та переваги інтерактивного навчання у вищих навчальних закладах // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Миرونчук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 133-136.

*Сергій Могільовцев, магістрант ННІ іноземної філології;
Н.М. Миرونчук, канд. пед. наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

Сутність та переваги інтерактивного навчання у вищих навчальних закладах

Процес здобуття знань є головним принципом функціонування освітньої системи в цілому, що передбачає залучення до освітнього процесу людини впродовж усього її життя.

Перехід до гуманітарного, особистісно-орієнтованого формування духовно багатой особистості, з можливостями розкриття потенційних здібностей кожної людини, є саме тими умовами для стрімкого розвитку методів, що висуваються перед освітою. Постає потреба перегляду змісту освіти, форм, методів, прийомів навчання.

Одними із суттєвих інноваційних методів у галузі освіти є інтерактивні методи навчання. Слово "інтерактив" залучене з англійської мови від слова "interact", де "*inter*" – взаємний і "act" – діяти. Таким чином, "інтерактивний" – здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність [1, с. 325].

Теорію інтерактивного навчання досліджували І. Абрамова, І. Іванов, Д. Кавтарадзе, Л. Петровська, В. Платов, В. Рибальський, О. Смолкін, Т. Чепель та ін. Таке навчання повинно бути спрямоване не на засвоєння готових науково-практичних знань, а на можливість продукування нових знань, на розвиток гнучкості, швидкості мислення. Тому методи інтерактивного навчання розглядаються як найбільш сучасна форма активних методів навчання.

Традиційний характер викладання дисциплін у вищому навчальному закладі, коли у центрі педагогічного процесу знаходиться викладач, а студенти пасивно сприймають матеріал та виконують його вимоги, сьогодні вже неможливий. Тому метою статті є визначення доцільності використання інтерактивних методів навчання у роботі педагога у вищому навчальному закладі.

Переваги інтерактивних методів навчання очевидні: вони створюють необхідні умови для становлення і розвитку компетентностей студентів,

сприяють розвитку в них креативного мислення, розвивають уяву, навички комунікативного спілкування, інтелектуальну, емоційну, мотиваційну сфери, формують активність. Інтерактивне навчання сприяє переосмисленню самоцінності знань як головного показника освіченості людини – вони перетворюються на засіб розвитку особистості студентів. Зростає роль уміння здобувати й узагальнювати інформацію з різних джерел [2].

Застосування педагогом інтерактивних технологій навчання також змінює звичну ситуацію навчання студента, змінює характер його діяльності, ставить його в іншу позицію: студент перестає бути «емністю», в яку «вливають чергову порцію знань», а стає активним учасником процесу навчання.

Сутність інтерактивних технологій полягає в тому, що навчання відбувається завдяки взаємодії всіх тих, хто навчається [3, с. 7]. А викладач не лише керує розумовою діяльністю студента, а й спрямовує її за допомогою фактів, що дозволяє дійти певних результатів у навчанні.

Накопичений вітчизняний та закордонний досвід показує, що інтерактивні методи навчання забезпечують інтенсифікацію навчального процесу й активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів через такі види діяльності та прийоми: аналіз навчальної інформації, творчий підхід до оволодіння навчальним об'ємом знань та шляху полегшення їх засвоєння; пошук джерел для вирішення проблем; правильне формулювання власних думок; націлення на виконання ідей та розумне планування; адекватне ставлення та повага до пропозицій співрозмовника; відтворення різних соціальних ситуацій; спільне вироблення одностайних висновків творчих задумів. Переваги інтерактивного навчання спонукають науковців та викладачів до теоретичних узагальнень, накопичення досвіду, його застосування у процесі фахової підготовки студентів [4, с. 69-70].

Розвиткові у студентів ініціативи, незалежності уяви, самодисципліни та співпраці з іншими студентами сприяють саме інтерактивні методи. Відбувається процес стимулювання у студентів когнітивних процесів, залучення до активної участі у процесі навчання, заохочення їх працювати разом, висловлювати свої думки, виражати почуття і використовувати свій емпіричний досвід.

Науковці О. Пометун та Л. Пироженко ділять інтерактивні методи на чотири групи [5, с. 18-19]:

- інтерактивні технології колективно-групового навчання – технології, що передбачають одночасну спільну (фронтальну) роботу всього класу (групи);

- інтерактивні технології кооперативного навчання (організація навчання в малих групах учнів (студентів), об'єднаних спільною навчальною метою: робота в парах, карусель, робота в малих групах, акваріум тощо);

- технології ситуативного моделювання – побудова навчального процесу за допомогою залучення учасників до гри, передусім, ігрове моделювання явищ, що вивчаються;

- технології опрацювання дискусійних питань – широке публічне обговорення якогось суперечливого питання.

Застосування інтерактивних технологій кооперативного навчання, зокрема робота в малих групах, у парах, та технологій ситуативного моделювання набуває особливого значення, передусім під час ігрового моделювання явищ.

Це обумовлює потребу самостійно розв'язувати складні проблеми, звільняючи студента від звичної ролі спостерігача у навчальному процесі. В інтерактивному навчанні студенти навчаються один від одного, отже, можна стверджувати про навчання діалогового характеру. Робота в парах дає змогу висловити думки, обмінятися ідеями в групі, лише потім виступати перед аудиторією. Під час роботи в парах можна виконувати такі вправи: обговорення завдання, короткого тексту; проведення інтерв'ю, визначення ставлення партнера до певної події (наукового відкриття, спортивної, в соціумі й т. ін.); проведення критичного аналізу роботи один одного тощо.

Під час проведення занять у вищому навчальному закладі часто застосовується модель інтерактивних групових методів. Серед їх великої кількості відзначимо метод „*мозкового штурму*” (з англ. *Brainstorming*). Цей метод застосовується при розв'язуванні проблеми за обмежений час, причому має місце спільна пошукова навчальна діяльність студентів у вирішенні навчальних завдань з використанням домислів, сміливих гіпотез, “хитрих ідей” та інтуїтивних рішень. Популярним є також метод “*дебатів*”, які за формою нагадують формалізоване обговорення, побудоване на основі виступів представників двох протилежних команд та заперечень до цих виступів. Не варто оминати такий широко поширений інтерактивний метод практичного спрямування як *портфоліо*. Даний метод спрямований на формування певного стилю розумової діяльності, оцінювання та атестації студентів [5]. Можна використовувати різні види портфоліо: “робочий портфоліо”, “шоукейс портфоліо” і “портфоліо для записів”. Його сутність полягає в збиранні студентом матеріалу для своєї атестації. Перевіряючий має можливість оцінити рівень професійного зростання студента протягом певного часу.

Таким чином, доцільність використання інтерактивних методів на заняттях у ВНЗ характеризується педагогічним впливом описуваних методів.

Підвищення ефективності роботи студентів на заняттях, концентрація уваги студентів на навчальній меті заняття, яка сприймається як бажане завдання, а не як нав'язана діяльність; розвиток їх комунікативних навичок та вміння встановлення емоційних діалогових контактів між студентами; формування аналітичних здібностей (здатність критично й гнучко мислити; вміння вирішувати проблеми і конфлікти) – такі позитивні переваги інтерактивних методів навчання у ВНЗ.

Список використаних джерел

1. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посібн. для студ. вищих навч. закл. / Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.
2. Коротаєва Е. В. Технология обучения в интерактивном режиме / Коротаева Е. В. // Мир образования – образование в мире. – 2003. – № 4. – С. 132-143.

3. Артюх І.В. Впровадження інтерактивних методів навчання на заняттях англійської мови: наук.-метод. посібник / [Артюх І.В., Демиденко І.В., Дорофієнко В.М. та ін.]. – Харцизьк, 2009.
4. Лалак Н.В. Інтерактивна модель навчання студентів: проблеми та перспективи [Текст] / Лалак Н.В. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2011. – № 20. – С. 69–70.
5. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / Пометун О., Пироженко Л. — К., 2004. — 192 с.